

I. VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

ŠVP se v plném rozsahu ztotožňuje s cíli vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením uváděnými v Rámcovém vzdělávacím programu pro obor vzdělání základní škola speciální:

- **Vést žáky k všestranné a účinné komunikaci.**
- **Pomáhat žákům, aby poznávali své schopnosti a možnosti a využívali je v osobním a pracovním životě.**
- **Umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je k učení.**
- **Podněcovat žáky k myšlení na podkladě názoru a k řešení problémů.**
- **Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.**
- **Připravovat žáky k tomu, aby si uvědomovali svá práva a naplňovali své povinnosti.**
- **Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city, vhodné projevy v chování, jednání, prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, k okolnímu prostředí i k přírodě.**
- **Učit žáky chránit vlastní zdraví i zdraví jiných.**
- **Vést žáky k ohleduplnosti k jiným lidem a učit je žít společně s ostatními lidmi.**

I.3.2. Výchovně vzdělávací strategie a kompetence

Výchovně vzdělávací strategie jsou společné postupy, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Blíže jsou vymezovány na úrovni vyučovacích předmětů. V rámci vzdělávacího procesu (ve výuce i mimo ni) budou uplatňovány všemi pedagogy.

Klíčové kompetence představují soubor znalostí, dovedností, návyků a postojů, které jsou využitelné v různých učebních i praktických činnostech a situacích. Jsou členěny do souborů zaměřených na učení, na řešení problémů, na komunikaci, na pracovní činnosti a spolupráci. Mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro celoživotní učení a orientaci v praktickém životě. Na utváření klíčových kompetencí se podílejí všechny vzdělávací oblasti, které poskytují svým obsahem dostatek příležitostí k jejich naplňování.

Používané výchovně vzdělávací strategie vzhledem k jednotlivým klíčovým kompetencím:

Kompetence k učení

Cíl: umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je k učení.

Způsoby práce:

- Vedeme žáky k nabývání poznatků a klíčových kompetencí názorně, prostřednictvím individuálních činností, pozorování, hovorem o pozorovaném, prožíváním, nápodobou.
- Dle potřeby využíváme strukturované učení.
- Na praktických příkladech vysvětlujeme smysl a cíl učení, posilujeme pozitivní vztah k učení.
- Zařazujeme do výuky rovněž alternativní metody /sociální čtení a počty, psaní na PC../.
- Učíme žáky vyhledávat a využívat informace v běžném životě.
- Vedeme žáky k odpovědnosti za jejich budoucí pracovní uplatnění.
- Individuálním přístupem k žákům jim dáváme možnost zažít úspěch, motivujeme je tak k dalšímu učení.
- Do výuky zařazujeme projektové vyučování – žák se naučí používat základní pojmy z různých vzdělávacích oblastí.
- Soustředíme se na výchovnou složku výuky, ne jen na výkon.
- Zadáváme dětem zajímavé úkoly, zapojujeme je do soutěží.

Kompetence k řešení problémů

Cíl: podněcovat žáky k myšlení na podkladě názoru a k řešení problémů.

Způsoby práce:

- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úkoly z praktického života.
- Předkládáme žákům algoritmy pro řešení různých problémů.
- Jdeme příkladem – vyučující s rozumem, nadhledem řeší různé problémové situace ve třídě i škole.
- Postupně učíme žáky vyhledávat a vhodným způsobem využívat informace ze všech možných zdrojů, tj. ústních, tištěných, mediálních včetně internetu.
- Směřujeme žáky k tomu, aby se nebáli svěřit se s problémem, aby uměli požádat o radu, přijmout ji a řídit se jí.
- Nabízíme dětem i rodičům řešení výchovných, vzdělávacích problémů s výchovným poradcem, školním preventistou, vedením školy /na škole existuje plán pedagogicko-psychologického poradenství/.
- V hodinách řečové výchovy, věcného učení, výchovy ke zdraví, nauky o společnosti využíváme metod dramatické výchovy k řešení konfliktních situací.

Kompetence komunikativní

Cíl: vést žáky k všestranné a účinné komunikaci.

Způsoby práce:

- Učíme žáky umění naslouchat.
- Ve všech vyučovacích hodinách rozvíjíme komunikativní dovednosti, za méně důležitou považujeme psanou formu jazyka.
- V případě potřeby zařazujeme i nácvik alternativních a augmentativních způsobů komunikace / piktogramy, VOKS, znak do řeči /.
- Rozvíjíme čtenářskou gramotnost, to znamená u žáků nižších ročníků dovednost správného hlasitého čtení, u žáků vyšších ročníků dovednost tichého čtení s porozuměním a orientace v textu.
- Učíme žáky používat jednoduchou formu písemné komunikace nezbytnou pro praktický život.
- Podílíme se na tvorbě školního časopisu vytvořeného dětmi a určeného rodičům.
- Realizujeme výstavy a vystoupení žáků na školní akademii, pro děti z MŠ, klientky ÚSP, pro rodiče, spolužáky.
- Zveme rodiče do výuky a na nejrůznější akce školy s cílem, aby jejich děti uměly a nebály se komunikovat i před dospělými lidmi. Zároveň rodiče poznají své dítě v kolektivu druhých a za jiných situací.

Kompetence sociální a personální

Cíl: rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.

Způsoby práce:

- Vedeme žáky k respektování společně dohodnutých pravidel chování, učíme je přijímat rozličné role ve skupině.
- Seznamujeme žáky i rodiče se školním řádem, zdokonalujeme jej z hlediska práv a povinností žáků, rodičů, učitelů a dalších pracovníků školy.
- Vychováváme žáky ke zdravému vztahu k lidem, k úctě a lásce k rodičům.
- Vychováváme žáky k citlivým vztahům k mladším a slabším, kteří potřebují ochranu a pomoc.
- Učíme žáky respektovat pravidla práce v týmu.
- Vedeme žáky k poznání, že svými pracovními činnostmi ovlivňují kvalitu společné práce.

Kompetence občanské

Cíl: připravovat žáky k tomu, aby si uvědomili svá práva a naplňovali své povinnosti.

Způsoby práce:

- Vedeme žáky k základní orientaci v právech a povinnostech občanů tak, aby si uvědomili svá práva a byli připraveni plnit své povinnosti.
- Seznamujeme žáky s nebezpečím možného psychického i fyzického zneužívání vlastní osoby. Předkládáme vzorce chování, které jim pomohou toto eliminovat.
- Využíváme Školního řádu jako vzoru ustanovení práv a povinností.
- Respektujeme individuální rozdíly, kulturní a náboženské odlišnosti žáků ve třídě.
- Učíme žáky jednat zodpovědně a uvědoměle ve škole i na školních akcích.
- Vytváříme pohodové školní prostředí, příznivé klima, kde jsou žáci, učitelé a rodiče partnery.

Kompetence pracovní

Cíl: pomáhat žákům, aby poznávali své schopnosti a možnosti a využívali je v osobním i pracovním životě.

Způsoby práce:

- V celém výchovně vzdělávacím procesu rozvíjíme motorické a následně pracovní dovednosti a návyky.
- Umožňujeme žákům vyzkoušet si konkrétně různé manuální činnosti a s pomocí odpovědné osoby zvolit tu, kterou budou zvládat.
- Do výuky pracovního vyučování zařazujeme výchovu k volbě povolání s cílem usnadnit žákům profesní orientaci.
- Prakticky nacvičujeme základní vědomosti o materiálu, nástrojích, pracovních postupech ve všech složkách pracovního vyučování.
- Využíváme možnosti ergoterapie, muzikoterapie i arteterapie.
- Do výuky zařazujeme projektové vyučování na nejrůznější témata.
- Systematicky vedeme žáky k řádnému plnění všech povinností a závazků (vnější a vnitřní motivace).

Předpokládanou úroveň klíčových kompetencí jsme rozpracovali pro jednotlivá období školní docházky. Je vodítkem pro všechny vyučovací předměty. Uvedené výstupy jsou optimální. U každého žáka je třeba zohlednit jeho specifické možnosti a schopnosti, což vystihuje podmínovací způsob všech výstupů určených žákům s mentální retardací.